



ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Μακροπροληπτική Πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για τον καθορισμό του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφάλειας

Νοέμβριος 2022

Περιεχόμενα

Μέρος 1.	Εισαγωγή και στρατηγική.....	3
Μέρος 2.	Μακροπροληπτική Πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για τον καθορισμό του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας	4
Μέρος 3.	Παρακολούθηση κυκλικών συστημικών κινδύνων	5
Μέρος 4.	Πλαίσιο ανακοινώσεων της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας	6
Μέρος 5.	Έναρξη ισχύος.....	7
Μέρος 6.	Αναθεώρηση της Πολιτικής.....	7

Μέρος 1. Εισαγωγή και στρατηγική

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου («ΚΤΚ»), ως η εθνική μακροπροληπτική αρχή, είναι αρμόδια για τη μακροπροληπτική επίβλεψη του χρηματοοικονομικού συστήματος, με απώτερο στόχο τη συμβολή στη διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοοικονομικού συστήματος. Η πιο πάνω αρμοδιότητα αποτελεί μία από τις βασικές αρμοδιότητες της ΚΤΚ σύμφωνα με το άρθρο 6(2)(ε) των περί της ΚΤΚ Νόμων του 2002 έως 2017 («οι περί της ΚΤΚ Νόμοι»). Με βάση το άρθρο 47Α (1) των περί της ΚΤΚ Νόμων, η ΚΤΚ για την άσκηση της μακροπροληπτικής επίβλεψης του χρηματοοικονομικού συστήματος αναγνωρίζει, παρακολουθεί και αξιολογεί τους κινδύνους που απειλούν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και εφαρμόζει πολιτικές για αποτροπή ή περιορισμό των εν λόγω κινδύνων προς επίτευξη του απώτερου στόχου της.

Βάσει των διατάξεων των περί Μακροπροληπτικής Εποπτείας των Ιδρυμάτων Νόμων του 2015 έως Αρ.(2) του 2021¹ (εφεξής «ο Νόμος»), η ΚΤΚ είναι η Εντεταλμένη Αρχή που έχει την ευθύνη για την εφαρμογή των μακροπροληπτικών εργαλείων που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (Capital Requirements Directive – «CRD»).

Η ΚΤΚ, ως η εντεταλμένη μακροπροληπτική αρχή, βάσει του άρθρου 10(2) του Νόμου, αξιολογεί τη σοβαρότητα του κυκλικού συστημικού κινδύνου και την καταλληλότητα του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας για τη Δημοκρατία ανά τρίμηνο και, αφού ζητήσει και λάβει υπόψη τις απόψεις των αρμόδιων αρχών, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Νόμου², καθορίζει ή προσαρμόζει με απόφασή της το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο.

Με βάση το ίδιο άρθρο του Νόμου, σε περίπτωση που πράττει τα ανωτέρω, η ΚΤΚ λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τα εξής: τον οδηγό αποθέματος που υπολογίζει, οποιαδήποτε υπάρχουσα καθοδήγηση που διατηρεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) και οποιεσδήποτε συστάσεις έχει εκδώσει το ΕΣΣΚ σχετικά με τον καθορισμό ποσοστού αποθέματος ασφαλείας, καθώς και άλλες μεταβλητές τις οποίες η ΚΤΚ θεωρεί σχετικές για την αντιμετώπιση του κυκλικού συστημικού κινδύνου.

Στο πιο πάνω πλαίσιο η μεθοδολογία που ακολουθείται για τον καθορισμό του ποσοστού του αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας, λαμβάνει υπόψη τη Σύσταση ΕΣΣΚ/2014/1 σχετικά με καθοδήγηση για τον καθορισμό των ποσοστών αντικυκλικών αποθεμάτων ασφαλείας. Εάν κριθεί αναγκαία η προσαρμογή του εν λόγω ποσοστού, πριν τη λήψη απόφασης, προηγείται, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού για τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ), διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Πολιτικής είναι τα ιδρύματα όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Νόμου.

Με την παρούσα Πολιτική, η ΚΤΚ καθορίζει τη **στρατηγική** της σχετικά με τον καθορισμό ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας, στη βάση των πιο κάτω αρχών:

- α) Να δημιουργήσει απόθεμα ασφαλείας για να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα σε περιόδους ακραίων καταστάσεων, χωρίς την διακοπή της χρηματοδότησης της οικονομίας.
- β) Να συμβάλει στην αντιμετώπιση της προκυκλικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- γ) Να καθορίζει θετικό ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας επί των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού των ιδρυμάτων όταν οι κυκλικοί συστημικοί

¹ Νόμος 6(Ι) του 2015, Νόμος 93(Ι) του 2021 και Νόμος 161(Ι)/2021.

² δηλαδή για τα αδειοδοτημένα πιστωτικά ιδρύματα, την ΚΤΚ, και για τις κυπριακές επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου.

- κίνδυνοι κρίνονται ότι δεν είναι ούτε υποτονικοί ούτε αυξημένοι, δηλαδή όταν η σοβαρότητα του κυκλικού συστημικού κινδύνου προσδιορίζεται ως ουδέτερη.
- δ) Να προσαρμόζει το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας, αφού λάβει υπόψη τις απόψεις των αρμόδιων αρχών, τόσο προς τα πάνω όσο και προς τα κάτω, σύμφωνα με τη σοβαρότητα των κινδύνων σε επίπεδο συστήματος.
 - ε) Να ακολουθεί μία, σε γενικές γραμμές, συμμετρική διαδικασία, δηλαδή όταν ο κυκλικός συστημικός κίνδυνος μειωθεί ή πραγματοποιηθεί το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας θα μειώνεται και όπου κρίνεται αναγκαίο θα φτάνει στο μηδέν. Ταυτόχρονα, όταν ο εν λόγω κίνδυνος κρίνεται ότι αυξάνεται, το εν λόγω ποσοστό θα αυξάνεται.

Το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας, εκπεφρασμένο ως ποσοστό του συνολικού ποσού έκθεσης σε κίνδυνο των ιδρυμάτων που έχουν ανοίγματα πιστωτικού κινδύνου στη Δημοκρατία, είναι μεταξύ 0% και 2,5%, βαθμονομημένο σε κλίμακες 0,25% ή πολλαπλάσια του 0,25%. Όπου αυτό αιτιολογείται, η ΚΤΚ δύναται να καθορίσει το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας άνω του 2,5%³.

Με βάση τη Σύσταση ΕΣΣΚ/2014/1, οι γενικές αρχές που διέπουν τον καθορισμό του ποσοστού του αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας ακολουθούν την αρχή της «καθοδηγούμενης διακριτικής ευχέρειας» (“guided discretion”), δηλαδή τον συνδυασμό μιας προσέγγισης βασισμένης σε κανόνες (rule based) με την άσκηση των διακριτικών εξουσιών των μακροπροληπτικών αρχών.

Μέρος 2. Μακροπροληπτική Πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για τον καθορισμό του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας

Μία από τις βασικές προϋποθέσεις για τον καθορισμό του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας είναι ο προσδιορισμός της σοβαρότητας του κυκλικού συστημικού κινδύνου σε σχέση με τη φάση του χρηματοπιστωτικού κύκλου. Για το σκοπό αυτό, η παρούσα Πολιτική καθορίζει **τέσσερα στάδια σοβαρότητας κυκλικού συστημικού κινδύνου**.

Στάδιο 1: Οι κίνδυνοι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι πολύ υποτονικοί: η φάση ανάκαμψης μετά την κρίση: χαμηλή σοβαρότητα κινδύνου (post-crisis repair phase)

Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι συνήθως υποτονικοί στη φάση ανάκαμψης μετά την κρίση, δηλαδή όταν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και οι δανειολήπτες διορθώνουν τους ισολογισμούς και δεν τους επεκτείνουν. Μεταξύ άλλων, οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων τείνουν να είναι χαμηλές ή/και υποτιμημένες. Ο νέος δανεισμός είναι γενικά περιορισμένος και η διάθεση των δανειοληπτών και των δανειστών για ανάληψη κινδύνου (risk appetite) τείνει να είναι χαμηλή, ενώ η πιθανότητα το χρηματοπιστωτικό σύστημα να βρεθεί ξανά σε νέα κρίση μεσοπρόθεσμα είναι μειωμένη.

Η ΚΤΚ, σε αυτή τη φάση αναμένει ότι το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας στα ανοίγματα στη Δημοκρατία θα παραμείνει μειωμένο ή στο 0%.

Στάδιο 2: Οι κίνδυνοι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα επανεμφανίζονται, αλλά δεν είναι αυξημένοι: ουδέτερη σοβαρότητα κινδύνου (a standard risk environment)

Σε αυτό το περιβάλλον κινδύνου, μεταξύ άλλων, ο δανεισμός τείνει να παραμένει σε εύλογα πλαίσια και οι δανειολήπτες δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην

³ Σύμφωνα με το άρθρο 10 (3) του Νόμου.

αποπληρωμή των δανείων τους. Οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων δεν καταγράφουν συνεχή σημάδια υπερεκτίμησης ή υποτίμησης (βρίσκονται γενικά σε ισορροπία) και η διάθεση των δανειοληπτών για ανάληψη κινδύνου καθώς και των δανειστών τείνει να είναι κοντά στους ιστορικούς μέσους όρους.

Η ΚΤΚ, σε αυτή τη φάση δύναται να καθορίζει το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας στα ανοίγματα στη Δημοκρατία στο 0,5% (κατά το ελάχιστο).

Στάδιο 3: Οι κίνδυνοι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα αυξάνονται: οι συνθήκες κρίσης γίνονται πιο πιθανές (stressed conditions)

Καθώς οι κίνδυνοι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα αυξάνονται, μεταξύ άλλων, οι δανειολήπτες είναι πιθανό να δυσκολεύονται να αποπληρώσουν τα δάνεια τους, ο νέος δανεισμός είναι αυξημένος, ενώ οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων καθώς και η διάθεση για ανάληψη κινδύνου από πλευράς των δανειοληπτών και των δανειστών τείνει να είναι υψηλή. Η πιθανότητα τα ιδρύματα να υποστούν ζημιές είναι αυξημένη.

Η ΚΤΚ, σε αυτή τη φάση δύναται να αυξήσει το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας στα ανοίγματα στη Δημοκρατία περαιτέρω.

Στάδιο 4: Οι κίνδυνοι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι πλέον δεδομένοι (crystallised risks)

Σε περίπτωση που μία κρίση είναι πλέον δεδομένη, δηλαδή όταν οι κίνδυνοι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα αρχίζουν να υλοποιούνται, η ΚΤΚ δύναται να μειώσει το ποσοστό του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας ή να το καθορίσει (εφόσον κριθεί αναγκαίο) στο 0%. Ο στόχος σε αυτό το στάδιο είναι η μείωση του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας όταν οι ζημιές των ιδρυμάτων είναι πλέον δεδομένες, έτσι ώστε τα ιδρύματα να χρησιμοποιήσουν τα απελευθερωμένα κεφάλαια προς απορρόφηση των ζημιών τους, χωρίς να χρειάζεται να περιορίσουν τον δανεισμό προς την πραγματική οικονομία.

Η μείωση του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας και η απελευθέρωση των κεφαλαίων μπορεί να είναι άμεση.

Σε περίπτωση που η ΚΤΚ μειώσει το τρέχον ποσοστό του αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας, σε οποιοδήποτε ποσοστό μέχρι και το 0%, βάσει των διατάξεων του Νόμου, ορίζει και ενδεικτική περίοδο κατά την οποία δεν αναμένεται αύξηση του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας, χωρίς αυτή να είναι δεσμευτική⁴.

Μέρος 3. Παρακολούθηση κυκλικών συστημικών κινδύνων

Η ΚΤΚ κατά την αξιολόγηση των κυκλικών συστημικών κινδύνων ακολουθεί ολιστική προσέγγιση βασισμένη σε ποσοτικοποιημένη ανάλυση των κινδύνων (heatmap), δηλαδή σε τάσεις και διασπορές αριθμού μεταβλητών (trends and dispersions) ή χρήση σχετικών ορίων καθώς και σε ποιοτική ανάλυση. Ο καθορισμός του ποσοστού του αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας γίνεται σύμφωνα με την αρχή της «καθοδηγούμενης διακριτικής ευχέρειας» όπως αναφέρεται πιο πάνω.

Η ΚΤΚ κατά την παρακολούθηση κυκλικών συστημικών κινδύνων με στόχο τον προσδιορισμό της σοβαρότητας κυκλικού κινδύνου ανά στάδιο, λαμβάνει υπόψη της, μεταξύ άλλων, τις πιο κάτω μεταβλητές:

⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 10 (5) του Νόμου.

- Τον οδηγό αποθέματος που υπολογίζει και βασίζεται στην απόκλιση του δείκτη πίστωσης προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) από τη μακροπρόθεσμη τάση του, (Credit to GDP gap) όπως αυτή ορίζεται στη Σύσταση του ΕΣΣΚ/2014/1.
- Σύνολο δεικτών⁵ που αξιολογεί η ΚΤΚ σε συνεχή βάση και αφορούν, μεταξύ άλλων, τον δείκτη μεγέθυνσης των επιπέδων δανεισμού εντός της Δημοκρατίας (credit growth rate), το χρέος του ιδιωτικού μη χρηματοοικονομικού τομέα στη Δημοκρατία ως προς το ΑΕΠ, την ανθεκτικότητα του τραπεζικού τομέα, καθώς και δείκτες που αφορούν την αγορά ακινήτων, την πραγματική οικονομία και τις εξωτερικές ανισορροπίες.

Ταυτόχρονα, η ΚΤΚ αξιολογεί και λαμβάνει επίσης υπόψη, μεταξύ άλλων, τα πιο κάτω:

- Το σύνολο των κεφαλαιακών απαιτήσεων που πρέπει να πληρούν τα ιδρύματα καθώς και τα διαθέσιμα κεφάλαια τους
- Άλλα μακροπροληπτικά εργαλεία και αποθέματα ασφαλείας που έχουν ενεργοποιηθεί από την ΚΤΚ
- Τους κινδύνους και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ιδρύματα
- Την ικανότητά των ιδρυμάτων να δημιουργήσουν κέρδη και κατ' επέκταση κεφάλαια
- Τον ενδεχόμενο αντίκτυπο στον δανεισμό
- Την αξιολόγηση των κυκλικών συστημικών κινδύνων της ΕΚΤ και του ΕΣΣΚ για την Κύπρο
- Τις απόψεις άλλων αρμόδιων αρχών όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Νόμου, δηλαδή για τα αδειοδοτημένα πιστωτικά ιδρύματα, την ΚΤΚ, και για τις κυπριακές επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου
- Σχετική ενημέρωση που λαμβάνει από την Αρχή Εξυγίανσης
- Οποιοσδήποτε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις της οικονομίας και τις τρέχουσες εξελίξεις
- Άλλα εθνικά χαρακτηριστικά της οικονομίας αλλά και του τραπεζικού τομέα, όπως, μεταξύ άλλων, προοπτικές ανάπτυξης, διαρθρωτικές αδυναμίες, πρόσβαση στις αγορές κα.

Μέρος 4. Πλαίσιο ανακοινώσεων της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας

Η ΚΤΚ θα δημοσιεύει σε τριμηνιαία βάση το ισχύον ποσοστό του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας και επιπρόσθετες πληροφορίες στην ιστοσελίδα της, όπως προβλέπεται στο άρθρο 10(6) του Νόμου. Η ΚΤΚ θα ενημερώνει τα ιδρύματα όταν με απόφασή της προσαρμόζει το ποσοστό αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας. Εφόσον κριθεί αναγκαίο τα ιδρύματα θα ενημερώνονται και με προφορική επικοινωνία.

Με βάση το άρθρο 10(6)(ν) του Νόμου στις περιπτώσεις που αυξάνεται το ποσοστό αποθέματος ασφαλείας, η ΚΤΚ θα δημοσιεύει στον ιστότοπό της, την ημερομηνία από την οποία τα ιδρύματα θα εφαρμόζουν το αυξημένο ποσοστό αποθέματος για τον σκοπό υπολογισμού του αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας ειδικά για το κάθε ίδρυμα, η οποία δεν θα απέχει λιγότερο από δώδεκα (12) μήνες από την ημερομηνία της δημοσίευσης.

⁵ Η επιλογή των δεικτών γίνεται σύμφωνα με τη Σύσταση του ΕΣΣΚ σχετικά με τον καθορισμό των ποσοστών αντικυκλικών αποθεμάτων ασφαλείας (ΕΣΣΚ/2014/1). Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα της ΚΤΚ: <https://www.centralbank.cy/el/financial-stability/macprudential-policy-decisions/countercyclical-capital-buffer-cyb>

Μέρος 5. Έναρξη ισχύος

Η παρούσα Πολιτική τίθεται σε ισχύ με την έγκρισή της από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΤΚ.

Μέρος 6. Αναθεώρηση της Πολιτικής

Η ΚΤΚ δύναται να αναθεωρεί την παρούσα Πολιτική όταν αυτό κρίνεται σκόπιμο.